

Föräldralösa Barn, Insamlingsstiftelse

Organisationsnummer 802406 – 2559

Effektrapport 2025

En del av Giva Sveriges Kvalitetskod

Föräldralösa Barn/ Bistånd

År 2025 var det sista året för Föräldralösa Barns biståndsprogram med ForumCiv. Under tre år har Föräldralösa Barn samarbetat med organisationer i Vietnam, Indien, Serbien, Sydafrika, Zambia och Colombia. Analyser av enkäter, årsrapporter, spot-checks och intervjuer visar att programmet har bidragit till att förbättra livssituationen för vår målgrupp – barn utan föräldrastöd.

Mer än 35 000 barn och unga har genom programmet fått stöd för att barns rätt till utveckling, utbildning och skydd ska kunna uppfyllas. Barn och ungdomar har fått information om sina rättigheter och erbjudits möjligheter att på olika sätt göra sina röster hörda, agera tillsammans och påverka sina liv. Programmet har skapat trygga mötesplatser såsom ungdomsklubbar, flickgrupper och ungdomsforum. Barnen har i ökad utsträckning fått sina rättigheter uppfylla och är bättre rustade för att möta vuxenlivet.

Föräldralösa Barn har stärkt sina partnerorganisationer både tematiskt och administrativt vilket har gjort att de frångångsrikt kunnat arbeta som barnrättsorganisationer. De har påverkat lokala myndigheter och nationella nätverk för att främja barnskydd, motverkat barnmisshandel och barnarbete samt bidragit till policyförändringar i området.

Över 4 300 föräldrar har nåtts genom information och utbildningar om barns rättigheter och barnskydd samt fått bättre förutsättningar att hålla ihop sina familjer. Tack vare detta har färre barn övergivits.

Under programperioden deltog över 19 000 personer – barn och kvinnor – i utbildningar och informationskampanjer om sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) samt könsbaserat våld (GBV). Deltagarna har stärkts i att utmana skadliga normer och förespråka för sina rättigheter. I Vietnam och Indien fokuserade barnklubbar på att unga spred kunskaper vidare till sina vänner inom SRHR, GBV, nätmobbning och övergrepp på nätet. I Vietnam ledde initiativen till exempel till minskat våld och förebyggande av nätmobbning i de skolor programmet nådde.

I oktober 2025 fick Föräldralösa Barn beviljat ett tre års program från Sida i mycket hård konkurrens. Det gör att Föräldralösa Barn kommer kunna fortsätta sitt viktiga arbete med att stärka barn som lever utan föräldraomsorg. Tillsammans med Svalorna Latinamerika och Regnskogsföreningen ingår Föräldralösa Barn i ett konsortium. Samarbetet kommer att innebära att Föräldralösa Barn kommer nå ut till ännu flera med vårt viktiga budskap att barnhem inte är ett hem för barn och förebygga att barn överges.

Barns rätt till skydd mot alla former av övergrepp

Barn över hela världen utsätts för våld och olika former av övergrepp. Övergreppen kan vara fysiska, psykiska eller sexuella. Barn utan föräldraomsorg är särskilt skyddslösa och löper större risk än andra barn att utsättas för övergrepp.

För Föräldralösa Barn som arbetar med bistandsprojekt i sex länder är det en central fråga hur vi som organisation kan trygga barns säkerhet. För det krävs att både vi och våra samarbetspartners hela tiden arbetar aktivt för att vår egen verksamhet ska vara en trygg plats för barn. Vi har med hjälp av internationellt fastställda riktlinjer utvecklat en utbildning och material som används av alla organisa-

tioner som vi kommer i kontakt med. Det gäller allt ifrån att trygga barns deltagande i våra aktiviteter till att utveckla en uppförandekod för personal. År 2025 var temat att utbyta erfarenheter och få inspiration mellan organisationerna vad som har varit mest framgångsrikt i arbetet med att skydda barnen.

På bilden visar Le Thi Huong Giang från Nghe An Women Union, Vietnam en broschyr för Eva-Maria Rask, som de har tagit fram om barns rättigheter.

Deltagare från alla våra samarbetspartners i Vietnam diskuterar hur barn kan skyddas på bästa sätt.

I Sydafrika stöttar Föräldralösa Barn unga mammor. En förälder berättade hur en workshop gav henne mod och kunskap att återuppta ett gammalt rättsfall där hennes barn utsatts för övergrepp, ett viktigt steg mot läkning och upprättelse.

Mödrarna går i spetsen för att stoppa barnäktenskap

I en bergsby i provinsen Lao Cai i norra Vietnam bor Giang Thi Mua. Hon är 36 år, mamma till tre barn, och tillhör den etniska minoriteten Mong.

Liksom många andra familjer i området driver Mua och hennes familj ett småskaligt jordbruk. De odlar ris och föder upp grisar och höns. De kämpar för att få ekonomin att gå ihop. Läskunnigheten bland kvinnorna i området är ofta låg och barnäktenskap är inte ovanligt.

Mua berättar att hon själv tvingades sluta skolan efter tredje klass för att ta hand om sina yngre syskon. Vid 15 års ålder blev hon bortgift och fick lämna sin familj trots att hon protesterade.

I slutet av 2023 gick Mua med i den nybildade föräldraklubben som startades i Föräldralösa Barns bistandsprojekt. Där fann hon ett systerskap då hon träffade kvinnor som hade liknande bakgrund. Många av dem blev liksom Mua bortgifta som tonåringar. Än så länge består klubben av 25 mammor från sex byar.

EN TRYGG PLATS

I föräldraklubben får medlemmarna utbildning i barns rättigheter, hälsa, kommunikation och föräldraskap. Klubben har blivit en trygg plats där kvinnor delar med sig av sina erfarenheter, får kunskap – och stärks som individer. Under klubbens möten berättar medlemmarna öppet om sina liv. De delar gripande berättelser om hur avsaknaden

av en avslutad skolgång har begränsat dem och gjort dem beroende av sina män. Efter att ha varit med i klubben får de vägledning för att kunna förändra sina barns liv. Nu vill de att deras döttrar ska få en annan framtid och uppmuntrar även andra föräldrar att tänka om.

- Jag pratar med mina barn om riskerna med att gifta sig för tidigt och varför preventivmedel är viktigt, säger Phang Thi Ly, trebarnsmamma.

- Jag övertalade min man att våra barn skulle få gå kvar i skolan. Nu tycker han också att flickor och pojkar är lika mycket värda, berättar Ly Thi Di, fyrbarnsmamma.

- Jag blev tvingad att gifta mig när jag var 15. Nu berättar jag min historia för att skydda mina döttrar – och andra flickor i byn – från samma öde, säger Giang Thi Mua.

KVINNOR SOM FÖRÄNDRAR SAMHÄLLET

Tillsammans med andra mödrar i klubben sprider Mua kunskap i byn och talar öppet emot barnäktenskap. Hon hoppas att hennes döttrarna själva ska få välja sin väg. Deras äldsta dotter fick sluta skolan tidigt och hjälper Mua i den lilla jordbruksverksamheten som de bedriver. Kanske det hade blivit annorlunda om Mua hade haft mer kunskap tidigare, men hon tröstar sig med att hon och hennes man är överens om att de två yngsta barnen ska få gå klart skolan. Alla tre kommer att få ett tryggare liv hoppas hon.

I föräldraklubben får medlemmarna utbildning i barns rättigheter, hälsa, kommunikation och föräldraskap.

FÖRÄLDRALÖSA BARN PROJEKTLEDARE BERÄTTAR:

- De här kvinnorna är starka förebilder – just för att de talar av egen erfarenhet. Föräldraklubben är mer än bara en mötesplats. Den är ett nav för kunskap, stöd och gemenskap – och ett tydligt bevis på att verklig förändring börjar med modiga röster i det lilla.

Miljö och klimat – en grund för barns rättigheter

Föräldralösa Barn får ibland frågan: Varför arbetar ni med miljöfrågor – är inte barns rättigheter ert fokus? Svaret är enkelt. För oss är miljö- och klimatfrågor en grundförutsättning för att barns rättigheter ska kunna uppfyllas. Barn har rätt till liv, hälsa, utbildning och trygghet, men dessa rättigheter hotas av klimatförändringar, miljöförstöring och ohållbar resursanvändning. Därför är miljö- och hållbarhetsfrågor inte bara viktiga – de är avgörande.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR HOTAR BARNES FRAMTID

Föräldralösa Barn har projekt för att förebygga effekter av miljökatastrofer i både Indien och Vietnam. Samtidigt som barns rättigheter är en stark del av projekten. Vid katastrofer ska det alltid finnas en beredskap att ta hand om och skydda barnen så att de inte splittras från sina familjer och släktingar.

MILJÖENGAGEMANG I PRAKTIKEN- NÄR BARN FÅR VERKTYG FÖRÄNDRAS VÄRLDEN

Barn har rätt att uttrycka sina åsikter i frågor som rör dem. I klimatfrågan har unga människor världen över visat vägen från skolstrejker till klimataktioner. Att ta barns röster på allvar och inkludera dem i

beslutsfattande är en viktig del av ett hållbart samhälle. I Vietnam arbetar vi med barnklubbar där gröna frågor diskuteras ofta.

Indiska barn demonstrerar för att miljöfrågor ska tas på allvar

FRÅN OHÄLSA TILL TRYGG SKOLMILJÖ

På Daitari High School i Gopinathpur, Indien, användes inte skolans toaletter av eleverna på grund av dåligt underhåll och att det inte gick att låsa dörrarna. Många blev sjuka – både av att använda dem och av att undvika dem. Flickor stannade hemma från skolan under menstruation för att de inte kände sig trygga att gå på toaletten. Efter att ha fått utbildning om sina rättigheter i Föräldralösa Barns barnklubbar valde eleverna att agera. De skrev en formell ansökan till rektorn och skolledningen, där de krävde åtgärder.

Rektorn vidarebefordrade ansökan till lokala myndigheter, och inom kort byggdes nya, säkra och uppdelade toaletter. Dessa underhålls nu regelbundet och används utan problem. Tack vare elevernas initiativ har nu flickornas närvaro i skolan ökat.

KAMPEN FÖR SÄKER SKOLMAT

I byn Kuansa, Indien serverades undermålig skolmat – ris och linser angripna av insekter. Trots upprepade klagomål från föräldrar hände ingenting. Men efter att barnen och deras föräldrar deltagit i utbildning om barns rättigheter, tog de gemensamt upp frågan med den lokala barnskyddskommittén. Dessa barnskyddskommittéer är en del av strukturer som Föräldralösa Barn stöttar.

Kommittén kontaktade ansvarig myndighet, vilket ledde till att problemet åtgärdades. Idag får barnen näringsrik och färsk mat – ett resultat av samverkan mellan barn, föräldrar och de lokala barnkommittéerna.

Genom att få kunskap om sina rättigheter och möjlighet att organisera sig, har barn i våra samarbetsländer visat att de kan påverka både lokala beslut och samhällsutveckling.

VÄRLDSMILJÖDAGEN UPPMÄRKSAMMAS AV BARN

Världsmiljödagen firades den 5 juni i Indien. Här planterar barn träd. De höll även föredrag för byborna om vikten av att skydda miljön och

betonade vikten av gemensamt ansvar. Över 1000 barn är idag aktiva i miljöskyddsprojektet som Föräldralösa Barn stöttar.

